

Referat wygłoszony w dniu 24 kwietnia 2024 r. na posiedzeniu Komisji Językoznawstwa Oddziału PAN w Krakowie

dr hab. Michał Rzepiela, prof. IJP PAN

Instytut Języka Polskiego PAN
al. Mickiewicza 31, 31-120 Kraków
e-mail: michal.rzepiela@ijp.pan.pl
ORCID: [0000-0002-6233-4669](https://orcid.org/0000-0002-6233-4669)

Dyskurs antyhusycki w łacinie średniowiecznej w świetle koncepcji *formulaic language* i *pattern grammar*

W referacie stawia się pytanie o możliwość wykorzystania współczesnych koncepcji językoznawczych *formulaic language* i *pattern grammar* w badaniach nad jednostkami wielowyrazowymi w łacinie średniowiecznej. Obie koncepcje łączy założenie, że użytkownicy języka często sięgają po jednostki wielowyrazowe w sposób automatyczny. Pierwsza z nich w większym stopniu eksponuje rolę czynnika kognitywnego, druga zaś schematu składniowego. Analizie zostaje poddany dyskurs antyhusycki. Pomiędzy drugą a szóstą dekadą XV wieku w kancelarii papieskiej i kancelariach władców świeckich, zwłaszcza w Europie Środkowej, powstała obszerna korespondencja dotycząca problematyki husyckiej. Bogata spuścizna piśmiennictwa dyplomatycznego umożliwia interpretację reakcji świata katolickiego na ruch husycki w kategoriach dyskursu. W referacie badaniem została objęta przede wszystkim korespondencja urzędowa. Ponieważ teksty o charakterze epistolarnym naznaczone są dużym schematyzmem, dla perspektywy dyskursologicznej szczególnie istotne znaczenie ma obserwacja powtarzających się połączeń wyrazowych. Badany jest dyskurs tylko jednej strony sporu (adwersarzy husytów), co sprawia, że różnicę stanowisk pomiędzy podmiotami dyskursu nie zawsze daje się łatwo zauważyć. Zasadniczo przejawia się ona w różnym stopniu

---

radyzalizmu w podejściu do husytów. Stosunek do czeskich heretyków w wielu wypadkach bywa sygnalizowany właśnie za pomocą języka formularnego.